

NAPOLEON BONAPARTE GLORIE, GENIU, MĂREȚIE ȘI NEFERICIRE

„Ce roman a mai fost și viața mea!” Aceste cuvinte grele, de melancolie, erau rostite pe stâncile de bazalt ale insulei Sfânta Elena, de fostul împărat francez Napoleon Bonaparte.

În viața furtunoasă a acestui om, atât de singular prin complexitatea geniului și personalității sale, a rolului jucat pe scena istoriei, se amestecă toate acele sentimente și pasiuni care constituie eternul omenesc: eroism și lașitate, devotament și trădare, ură și iubire, recunoaștere și ingraturitudine. Modul în care dominația și splendoarea se amestecă cu dezastrul și mizeria, geniul cu nefericirea, fac din viața lui Napoleon Bonaparte un roman autentic, în care intensitatea dramatică a conflictelor sufletești întrec uneori imaginația scriitorilor.

Dacă mulți i-au contestat lui Napoleon opera și mai ales facultățile morale, nici unul n-a putut, nici n-a încercat să-i conteste calitățile. Astfel, calitatea dominantă era inteligența. Romancierul rus Merejkovski crede că „dacă inteligența se măsoară după profunzimea prin care pătrunde în realitate, atunci Napoleon a fost omul cel mai inteligent care a existat în ultimii două mii de ani”.

Jacques Bainville scrie că „atunci când observăm primele lui acte de guvernământ, ne dăm seama că marea lui superioritate era aceea a inteligenței”. Lordul Rosebery vorbește de „vasta și activa lui inteligență”, însuși marele și veșnicul lui adversar, cancelarul Metternich, când i s-a adus vestea morții lui Napoleon, a spus anturajului său: „regret că nu voi mai putea niciodată sta de vorbă cu această mare inteligență”.

Excepționala lui putere de muncă îndrituia pe contele Mollien să spună că „Bonaparte a guvernat în cei patru ani de Consulat mai mult decât regii într-o sută”.

Generalul Rapp, atașat cu serviciul la Cabinetul Primului Consul, spunea adesea că „trebuie să fii de fier ca să faci această meserie”, iar unul din secretarii lui era convins că dacă Bonaparte va continua să lucreze în același ritm va muri, însă era tot așa de convins că el, secretarul, va muri înaintea lui.

Aceste două calități, inteligență și putere de muncă, esențiale pentru conducerea unui stat, se completeau cu o voință formidabilă pentru care imposibilul nu exista. El spunea că acest cuvânt „nu-i decât refugiul lașilor și fantoma timizilor. În gura guvernanților, el este mărturia neputinței”. Curajul fizic era încă una din calitățile lui. În decursul celor 60 de bătălii, a avut 19 cai uciși sub el și a fost rănit de două ori: la Toulon și la Ratisbona.

Dar marea lui calitate, marea lui artă, în care geniul lui era suveran, pe care o stăpânea până la cele mai fine nuanțe, era aceea de a domina, de a se impune, de a paraliza orice tendință de familiaritate, de a se face temut și ascultat fără împotriviri. Matematician prin înclinație și pregătire, el iubea precizia matematică a lucrului și nimeni, spun colaboratorii săi, nu știa să organizeze și să împartă mai bine timpul între ceea ce avea de făcut.

Lordul Holland, unul din puținii englezi, dacă nu singurul, care l-au apropiat, ne spune că „în momentele de tulburare, pentru a se liniști, el citea tabelele de logaritmi cum ai citi o carte de rugăciuni”.

Contele Roederer, fost colaborator la opera legislativă, în memoriile lui ne spune: „ceea ce-l caracteriza mai presus de orice nu erau numai penetrația și universalitatea inteligenței

sale, ci flexibilitatea, forța și constanța atenției lui. El putea lucra 18 ore în șir la același lucru sau la lucruri diferite. N-am văzut niciodată spiritul său obosit sau fără resort”.

Printr-un paradox, cel mai frumos și scânteietor portret al lui Napoleon a ieșit din pana unui autor ostil, H.Taine, care a scris: „un frate postum al lui Dante și Michelangelo prin conturul viziunii, prin intensitatea, coerența și logica internă a visului său, prin profunzimea meditației sale, prin măreția supraomenească a concepțiilor. El este semenul lor, egalul lor, geniul lui are aceeași talie și aceeași structură. El este unul din cele trei spirite suverane ale Renașterii italiene, cu deosebire că primii doi au operat pe hârtie și în marmură, iar el a operat pe omul viu, pe carnea sensibilă și suferindă”. În fața acestui portret nu ne mai pare paradoxală observația pe care o face maiorul Claude Berget: „lucrările admiratorilor îl arată mare, cele ale detractorilor încă și mai mare”.

Dacă este adevărat ceea ce susține lordul Rosebery că „oamenii mari se disting după faptul că ei nu inspiră alte sentimente decât ură sau idolatrie”, atunci, fără îndoială, Napoleon a fost un om mare, poate cel mai mare din câți au umplut cu numele lor paginile istoriei. El a fost și a rămas eroul cel mai admirat și cel mai contestat, cel mai adulat și cel mai calomniat, omul care a cunoscut cele mai josnice trădări și cele mai mișcătoare devotamente. Din toate sentimentele care au încercat sufletele contemporanilor săi, unul singur a fost comun tuturor: teama de el.

În viziunea general acceptată, Napoleon apare ca cea mai complexă personalitate istorică, cel mai greu de definit și poate cea mai originală. Dotat cu o inteligență vastă, cu o imaginație rece și totuși vulcanică, cu o putere de muncă și o voință care n-au fost egalate de nici un predecesor, despot și din necesitate și prin temperament, el a exercitat dictatura fără excese, fără fanatism și fără cruzime. Dominator, el a umilit în anticamerele lui monarhi de drept divin, aristocrați infatuați, politicieni prezumțioși, dar niciodată nu a umilit oamenii simpli, nevoiași. Sever și distant cu cei mari, familiar cu cei mici; econom până la avaricie cu banul public, generos până la risipă cu al lui; bun până la slăbiciune în viața privată, necruțător în cea politică, a iubit puterea cu pasiunea marilor artiști pentru arta lor, dar a făcut-o în scopuri mari. A făcut marea, funesta greșală de a socoti monarhia ca pe cel mai bun sistem de guvernare, dar nu a privit tronul ca un izvor de plăceri, un paradis al trândavilor, favoritelor și camarilelor. A fost obsedat de locul pe care-l va ocupa în istorie, dar a fost lipsit de măruntele vanități omenești. Față de aceia care l-au trădat, l-au insultat și calomniat, atitudinea lui a fost disprețul, el nu s-a coborât niciodată până la răzbunare. Apărut pe scena istoriei într-un moment în care se prăbușeau idoli vechi și începea o nouă eră, ajutat de împrejurări pe care istoria nu le repetă, el a putut să-și valorifice până la abuz excepționalele lui facultăți. Cauzele prăbușirii lui Napoleon au dat naștere la mii de explicații și păreri. Unii o atribuie greșelilor politice, alții celor militare, dar se pare că a existat o singură cauză, încercarea de a realiza imposibilul.

MR. CĂLIN CONSTANTIN
Ofițer II specialist API

BIBLIOGRAFIE:

- Andrina Stiles, *Napoleon, Franța și Europa*, editura All, București, 2004;
- Edvard Radzinsky, *Napoleon*, editura Aquila 93, Oradea, 2001;
- *Marile enigme ale trecutului*, editura Reader's digest, București, 2006;
- Arborele lumii – Istoria Universală nr. 57;
- Gheorghe Eminescu, *Napoleon Bonaparte*, Editura Academiei RSR, București, 1986;
- Napoleon, *Memorii*, Editura Militară, București, 1981.